

Op Het Vinkentouw

Nummer 138, juni 2017

In dit nummer:

Kunnen demografische gegevens uit het CES-project verschillen in broedvogeltrends van fitis en tijftjaf verklaren?

Terugmeldingen van stokoude buizerds

De Medemblikse steenuil

Ringers en de Hermandad – deel 1

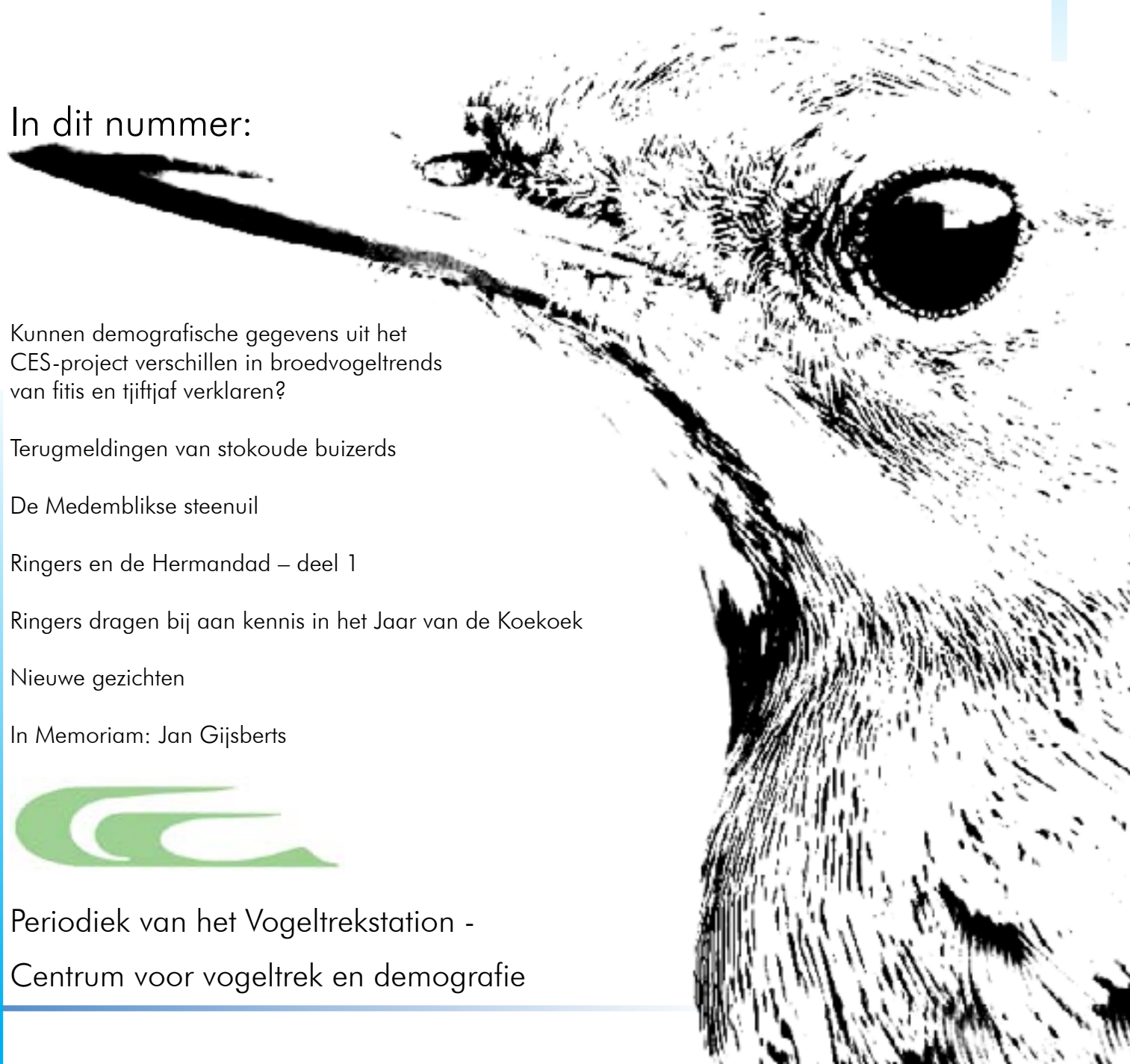
Ringers dragen bij aan kennis in het Jaar van de Koekoek

Nieuwe gezichten

In Memoriam: Jan Gijsberts

Periodiek van het Vogeltrekstation -
Centrum voor vogeltrek en demografie

OP HET VINKENTOUW - nr. 138, juni 2017

Periodiek van het Vogeltrekstation – centrum voor vogeltrek- en demografie (voorheen de Nederlandse Ringcentrale). Het Vogeltrekstation is een samenwerkingsverband van NIOO-KNAW en de Ringersvereniging.

Op Het Vinkentouw verschijnt drie maal per jaar en wordt gratis toegezonden aan alle ringvergunninghouders en relaties. Verkoop van losse nummers uitsluitend via: www.vogeltrekstation.nl/nl/webwinkel

Downloadbaar als pdf op: www.vogeltrekstation.nl/nl/cijfers/publicaties/op-het-vinkentouw

Vogeltrekstation
Postbus 50
6700 AB Wageningen

Tel: (0317) 473 465
E-mail: info@vogeltrekstation.nl
Website: www.vogeltrekstation.nl

Redactie: Ton Eggenhuizen, Henk van der Jeugd,
Jan Staal, Gijs van Tol.

Illustraties: Wim Verholt, VRS Castricum, auteurs
Vormgeving: Mees Maas

Kopij: Bijdragen graag per email, bij voorkeur in Word. Grafieken en diagrammen in Excel inclusief data.

Naamgeving van vogels volgens Voous (1980).

Geciteerde literatuur in de tekst als volgt: (Jansen 1996), (De Visser & Pietersen 1984), bij meer dan twee auteurs (Klaasen et al. 1999), in volgorde van publicatie (Pietersen 1976; Jansen 1991). De literatuurlijst behoort op alfabetische volgorde te zijn op het eerste woord van de familienaam. Titels s.v.p. in de originele taal.

Voorbeelden:

Svensson L. 1992. *Identification Guide to European Passerines*. Stockholm. ISBN 91-630-1118-2.

Visser K.L. de 1948. *Veel Struisvogels dit jaar*. *Op Het Vinkentouw* 12: 4-7.

Voous K.H. 1980. *Lijst van Europese Broedvogels, inclusief Nederlandse Vogellijst*. *Limosa* 53: 91-103.

Vragen omtrent aanlevering van kopij richten aan Henk van der Jeugd. De redactie behoudt zich het recht voor de binnengekomen artikelen te redigeren, u krijgt daarna uw kopij ter lezing retour.

Kopij voor het komende nummer (OHV nr.140) inzenden voor 1 november 2017.

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Kunnen demografische gegevens uit het CES-project verschillen in broedvogeltrends van fitis en tijftaf verklaren?	5
Terugmeldingen van stokoude buizerds	10
De Medemblikse steenuil	13
Ringers en de Hermandad – deel 1	15
Ringers dragen bij aan kennis in het Jaar van de Koekoek	18
Nieuwe gezichten	22
In Memoriam: Jan Gijsberts	25
Terugmeldingen	26
Mededelingen van het Vogeltrekstation	29

Agenda

5
AUG

Certificeringsbijeenkomst
Ooyse Graaf

Inschrijven voor de
certificeringsdagen kan via
het inschrijfformulier

12
AUG

Certificeringsbijeenkomst
Zwarte Meer

Inschrijven voor de
certificeringsdagen kan via
het inschrijfformulier

19
AUG

Certificeringsbijeenkomst
AW Duinen

Inschrijven voor de
certificeringsdagen kan via
het inschrijfformulier

2
SEP

Certificeringsbijeenkomst
Budel

Inschrijven voor de
certificeringsdagen kan via
het inschrijfformulier

16
SEP

Certificeringsbijeenkomst
Eastermeer

Inschrijven voor de
certificeringsdagen kan via
het inschrijfformulier

16
DEC

Ringersdag 2017

Voorwoord

Henk van der Jeugd

Veel later dan gepland valt er toch nog een aflevering van Op het Vinkentouw in uw digitale brievenbus. In deze verlate voorjaars OHV (het is vandaag 19 juni, 2 dagen voor het begin van de zomer en buiten is het zo'n 30 graden) aandacht voor twee algemene soorten uit het CES project: tiftjaf en fitis. Uiterlijk lijken ze sterk op elkaar, maar hun demografie verschilt. Deze interessante uitwerking van ruim 20 jaar CES gegevens stond eerder in het Sovon broedvogelrapport over 2015, maar willen we u niet onthouden.

Interessante terugmeldingen zijn zoals altijd ook deze keer weer te lezen in de rubriek 'terugmeldingen'. Soms echter is een terugmelding aanleiding voor een ringer om eens wat dieper in de gegevens te duiken. Johan Bos werd geïntrigeerd door een terugmelding van een stokoude buizerd die hij zelf ooit ringde en analyseert de oudste terugmeldingen van buizerds in de GRIEL database. Ook eens iets dergelijks doen? We stellen de gegevens graag ter beschikking! Een terugmelding van een steenuil gaf ook Anita van Dooren aanleiding in de pen te klimmen en iets te vertellen over het nut van het ringen van asielvogels.

Huub Oome dist een aantal smakelijke verhalen uit de oude doos op over zijn aanrakingen met de politie. Hier deel 1, in de volgende OHV deel 2 van zijn strapatsen.

2017 is het jaar van de koekoek. In deze OHV aandacht voor tips en trucs om koekoeken te vangen. Het voorstelrondje van nieuwe ringers is inmiddels ook al weer een traditie geworden. Deze keer stellen drie kersverse uilenringers zich aan u voor. Helaas verliezen we echter ook maar al te vaak ringers van het eerste uur. Soms geeft dat aanleiding voor collega-ringsters daar even stil bij te staan, zoals in deze OHV bij het overlijden van Jan Gijsberts.

In de rubriek mededelingen aandacht voor het zoönosenproject, de nieuwe BirdRung app die nu ook geschikt is gemaakt voor het doorgeven van metalen ringen, en de webatlas die nu echt bijna klaar is. De volgende OHV, met daarin het ringverslag over 2016, is ook al in de maak en zal eind augustus uitkomen. Veel leesplezier!

Henk van der Jeugd

Kunnen demografische gegevens uit het CES-project verschillen in broedvogeltrends van fitis en tijftjaf verklaren?

Loes van den Bremer,
Chris van Turnhout,
Hans Schekkerman
Symen Deuzeman,
Henk van der Jeugd

Deze bijdrage verscheen onlangs ook als soorttekst in *Broedvogels in Nederland 2015 van Sovon Vogelonderzoek Nederland* (Boele et al. 2017). Dit rapport wordt jaarlijks aan de hoofdringer van elke CES-site toegestuurd. Omdat niet alle betrokken ringers dit onder ogen zullen krijgen, plaatsen we het hier als separate bijdrage.

Ook in eerdere broedvogelrapporten werd uitgebreid op CES-resultaten ingegaan, o.a. voor winterkoning, merel (beide in broedvogelrapport over 2010), tuinfluiter, zwartkop (beide broedvogelrapport 2011), matkop (broedvogelrapport 2012), kleine karekiet (broedvogelrapport 2013), pimpelmees en koolmees (beide broedvogelrapport 2014). De rapporten zijn te downloaden via sovon.nl/nl/content/overzicht-broed-en-watervogelrapporten.

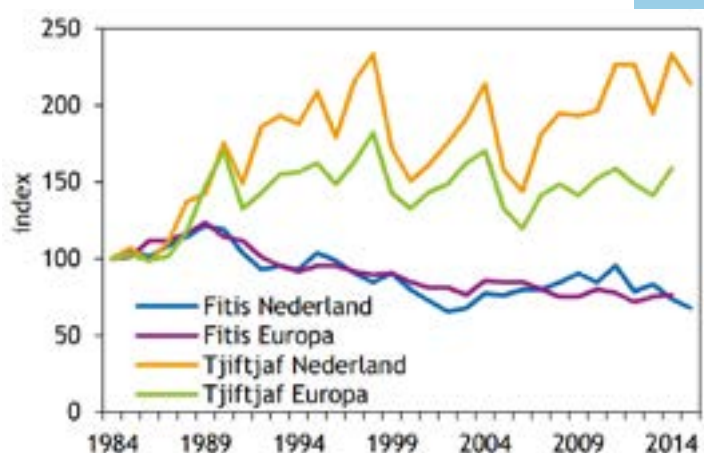
Tijftjaf en fitis: twee onopvallende insectivore loofzangers, die gelukkig op basis van de zang goed te onderscheiden zijn in het broedseizoen. Beide soorten behoren tot onze talrijkste broedvogels en kennen al decennia een wijde verspreiding met een voorkomen in meer dan 95% van alle Nederlandse atlasblokken (5x5 km). Ze vertonen echter een contrasterende aantalsontwikkeling. De landelijke aantallen van de tijftjaf nemen al tientallen jaren toe, zij het met forse fluctuaties (figuur 5.56). Het aantal broedparen in 2015 ligt ongeveer een kwart hoger dan in 1990. Vrijwel alle landschapstypen laten een identiek aantalsverloop zien.

De fitis, daarentegen, neemt zowel op de langere als korte termijn af (figuur 5.56). Het huidige aantal broedparen is meer dan gehalveerd t.o.v. 1990. De afname is het grootst in bossen, waar geschikte habitat (jonge aanplant, dichtgroeïende kapvlaktes) steeds minder beschikbaar is. De trend op heide is minder negatief, die in de duinen houdt het midden tussen bos en heide.

De Nederlandse trend van beide soorten komt overigens overeen met de Europese trend (figuur 5.56), waarbij de fluctuaties bij de tijftjaf nagenoeg synchroon verlopen. Dit suggereert voor beide soorten, naast lokale factoren, een gemeenschappelijke oorzaak die op een grote geografische schaal speelt, in de broed- en/of overwinteringsgebieden.

Overleving en reproductie

Tijftjaf en fitis hebben verschillende trekstrategieën. Fitissen zijn langeafstandstrekken en verlaten ons land in de nazomer om te overwinteren in Afrika ten zuiden van de Sahel. Hoewel de eerste fitissen eind maart kunnen arriveren, stromen de Nederlandse broedgebieden vooral in april vol. Tijftjaffen gaan minder ver, het grootste deel overwintert op het Iberisch Schiereiland en in Noord-Afrika. In zachte winters blijven enkele honderden

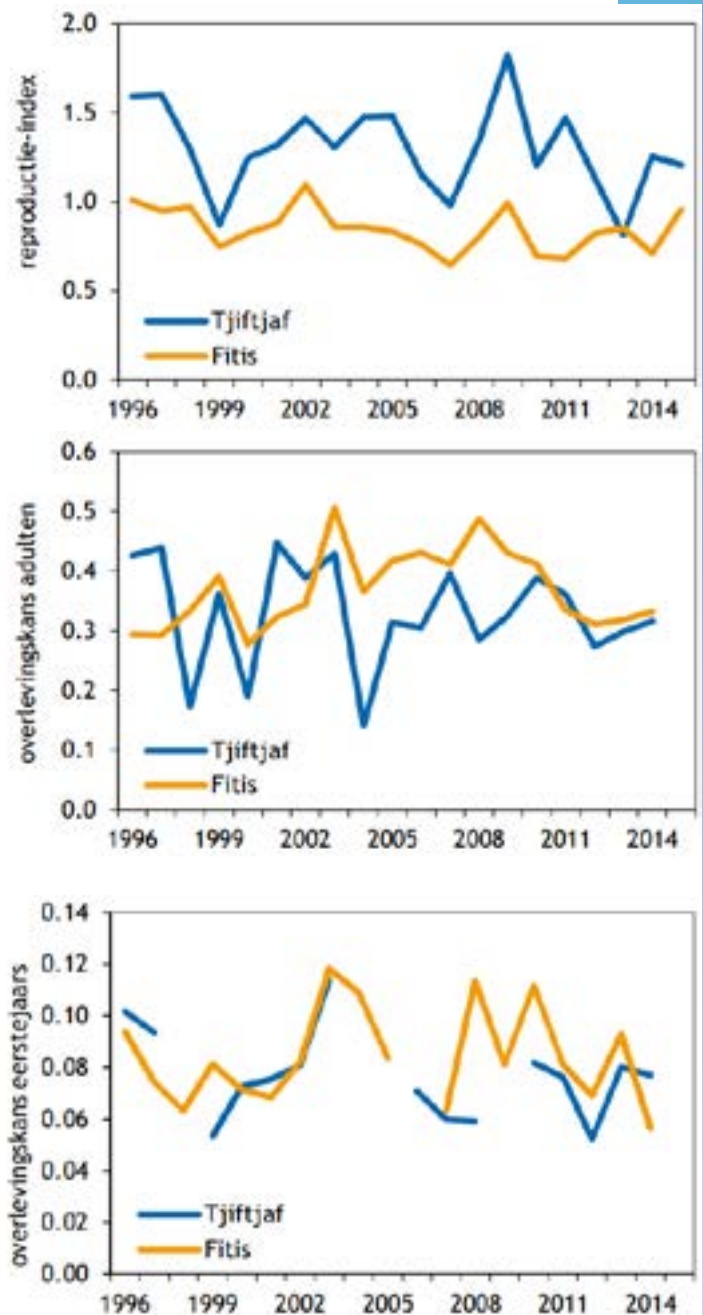
Figuur 1. Tijftjaf en fitis. Aantalsontwikkeling (index) in Europa (EBCC.info) en Nederland (index 1984=100). / Common Chiffchaff and Willow Warbler. Breeding population (index) in Europe and The Netherlands.

tjiftjaffen in Nederland plakken (Bergkamp & Boele 2005) en de voorlopige winterresultaten van de nieuwe Vogelatlas laten zien dat dit een toenemende tendens is. De weggetrokken vogels keren vooral in maart terug, met jaarlijkse verschillen tot enkele weken.

Tjiftjaf en fitis bouwen hun nest doorgaans in dichte vegetatie op de grond of vlak daarboven. Nesten zijn lastig te vinden en dit is een belangrijke reden waarom we over maar weinig nestgegevens beschikken (595 nestkaarten voor tjiftjaf, 83 voor fitis) waardoor we weinig over (trends in) nestsucces weten. Met het Constant Effort Sites (CES) project wordt echter informatie verzameld over broedsucces (verhouding juveniele/adulte vogels), naast lokale overleving (terugvangsten van eerder geringde vogels, met name adulte). Fitis en tjiftjaf zijn goed vertegenwoordigd in de ringvangsten en staan op respectievelijk nummer twee en drie in de ranglijst van meest geringde soorten. Hier gebruiken we CES-gegevens over 1996-2015 om ontwikkelingen in deze demografische variabelen te verkennen.

Bij zowel Tjiftjaf als fitis zijn sinds 1996 geen duidelijke trendmatige veranderingen zichtbaar in de reproductie-index (figuur 5.57). Er zijn forse jaarlijkse schommelingen, vooral bij tjiftjaf. De schommelingen lopen voor beide soorten behoorlijk synchroon ($r=0,52$, $p<0,05$), wat een aanwijzing kan zijn voor gemeenschappelijke (weers)invloeden in het broedseizoen. Gemiddelde en maximum temperatuur en neerslagsom in april, mei, juni en juli kunnen de jaarlijkse variatie in reproductie-indexen echter niet verklaren, zodat vooralsnog onduidelijk blijft om welke factoren het dan gaat. De reproductie-index van tjiftjaf is gemiddeld een factor 1,5 hoger dan die van fitis, wat zal samenhangen met het feit dat tjiftjaffen meestal twee broedsels hebben en fitis doorgaans één, soms twee.

Ook in de adulte en eerstejaars overleving van beide soorten wisselen goede en slechte jaren elkaar af zonder duidelijke trend (figuur 5.57). Net als bij de reproductie-index lijken fluctuaties in de eerstejaars overleving voor beide soorten enigszins synchroon te verlopen, een significante correlatie ontbreekt echter. Overigens is de overleving van volwassen en jonge fitissen gemiddeld wat hoger dan die van de tjiftjaf. In het algemeen blijken langeafstandstrekking een wat hogere overleving te kennen dan

Figuur 2. Tjiftjaf en fitis. Reproductie-index (a) en overleving (terugkeer) van volwassen (b) en eerstejaars (c) vogels, op grond van ringvangsten in het CES in 1996-2015. / Common Chiffchaff and Willow Warbler. Reproduction index (a) and survival of adults (b) and juveniles (c).

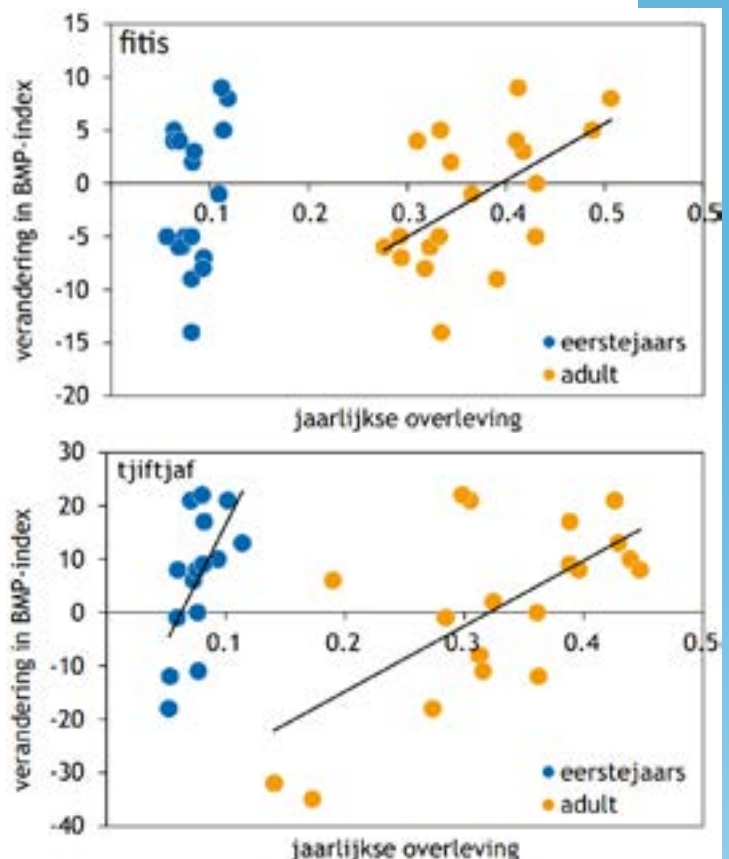
kortafstandstrekken en standvogels (Dobson 1990, Mönkkönen 1992).

Demografie en populatiegrootte

Om jaarlijkse veranderingen in de populatie beter te begrijpen is het interessant om te analyseren of de indexen voor broedvogelaantallen vooral samenvallen met het broedsucces van een soort, of met de overleving van eerstejaars of adulte vogels. De sterke aantalschommelingen van de tjiftjaf hangen nauw samen met de overleving van volwassen vogels in het voorafgaande jaar: de adulte overleving uit het CES verklaart 40% van de variatie in de BMP-index ($p=0,002$, figuur 5.58). Het verband tussen aantalsfluctuaties en de overleving van eerstejaars vogels is iets minder sterk ($R^2=32\%$, $p<0,05$). 'In een eerdere analyse, toen de tijdsreeks korter was, werd alleen een significant verband met overleving van eerstejaars vogels gevonden (Van Dijk et al. 2010). Ook bij Fitis blijkt dat zo'n 26% van de jaarlijkse indexveranderingen is toe te schrijven aan variatie in de overleving van volwassen vogels ($p<0,05$), terwijl er voor deze soort geen verband is met de eerstejaars overleving. Hierbij moet worden aangetekend dat de berekende overleving een combinatie is van werkelijke overleving en (her)vestiging op de ringplek, en vooral bij jonge vogels ook wordt beïnvloed door (variatie in) dispersie. Voor beide soorten is geen enkel verband zichtbaar tussen de jaarlijkse aantalsveranderingen en de reproductie-index in het voorgaande broedseizoen.

Overleving en weeromstandigheden

Het lijkt erop dat de omvang van de Nederlandse populaties van Tjiftjaf en Fitis sterk wordt bepaald door de overleving van de adulte en (bij tjiftjaf) eerstejaars vogels. Deze overleving kan afhangen van factoren tijdens de trek of in de overwinteringsgebieden (zowel eerstejaars als adulten overleving), maar ook in de broedgebieden kort na het uitvliegen (eerstejaars overleving). Weersomstandigheden aan het einde van het broedseizoen, wanneer er veel pas uitgevlogen jongen zijn, blijken geen invloed te hebben op de eerstejaars overleving van Tjiftjaffen. Bij de Fitis is wel een verband zichtbaar, waarbij de eerstejaars overleving samenhangt met de neerslag ($R^2=19\%$, $p<0,05$) en maximumtemperatuur ($R^2=17\%$, $p<0,05$) in de maanden juni en juli: hoe droger en warmer deze maanden, hoe hoger de eerstejaars overleving. Omstandigheden tijdens de trek lijken enige invloed te hebben op de overleving van adulte Fitis. In droge jaren in de Afrikaanse Sahelzone (doortrekgebied) neemt de overleving af ($R^2=15\%$, $p=0,06$). De

Figuur 3. Tjiftjaf en Fitis. Jaarlijkse veranderingen in de landelijke BMP-index in relatie tot de jaarlijkse overleving van eerstejaars en adulte vogels, geschat uit CES ringvangsten. Regressielijnen geven significante relaties weer. / Common Chiffchaff and Willow Warbler. Annual changes in breeding bird index in relation to annual survival of firstyear birds and adult birds, based on CES-ringing.

positieve invloed van jaren met veel neerslag in de Sahel werd ook al aangetoond door Zwarts et al. (2009) voor de broedpopulatie van de in het zuiden van Zweden voorkomende ondersoort *Pt. trochilus*, waartoe ook onze broedvogels behoren.

Wat de grote variatie in overleving bij tijftjaffen bepaalt is nog onduidelijk. Waarschijnlijk spelen omstandigheden in de overwinteringsgebieden in Zuid-Europa en Noord-Afrika een hoofdrol. Echter, een verband met de omstandigheden in de winter in het westelijk Middellandse Zeegebied (waar de beschikbaarheid van voedsel zou kunnen samenhangen met de neerslaghoeveelheid) is niet zichtbaar. De overleving van adulte noch jonge Tijftjaffen hangt samen met de NAO-index, een maat voor het optreden van zachte/natte dan wel koude/droge winters in NW-Europa, waarbij in de laatste situatie juist in ZW-Europa vaak relatief veel regen valt. Wel blijkt de jaarlijkse reproductie van de Tijftjaf significant gecorreleerd te zijn met de NAO-index van de voorafgaande winter ($R^2=26\%$). Zachte en natte winters in ZW-Europa hebben een positieve invloed op de reproductie, wellicht als gevolg van een hogere insectendichtheid waardoor vogels in een goede conditie terugkeren naar Nederland. Deze samenhang werd ook al aangetoond voor Zwartkop (Boele et al. 2013).

Verklaring trends

Hoewel er bij beide soorten een verband zichtbaar is tussen overleving en populatiefluctuaties, verklaart dit nog niet waarom de Fitis afneemt en de Tijftjaf toeneemt. Aangezien er geen trends in demografische variabelen zichtbaar zijn, is dit verschil in aantalsontwikkeling alleen mogelijk als reproductie of overleving bij de Tijftjaf structureel hoger ligt (meer jongen dan nodig om voor sterfte te compenseren) dan bij de Fitis (onvoldoende jongen om voor sterfte te compenseren). Om dit goed in beeld te brengen is het nodig om alle demografische gegevens in een populatiemodel te stoppen. Het ontbreken van gegevens over nestsucces is hierbij echter een belangrijke kennislacune.

Mogelijk is een deel van de verklaring te vinden in de trekstrategie van beide soorten in relatie tot klimaatverandering. Voor (sommige) langeafstandstrekkingers zoals de Fitis, die grotendeels afhankelijk zijn van bossen in de broedgebieden, is aangetoond dat zij de vroeger invallende lente niet kunnen bijbenen. Hierdoor komen ze te laat aan en missen zo de voedselpiek die nodig is om hun jongen te voeden (Both et al. 2010). De mismatch tussen broedcyclus en voedselaanbod is het grootst in de rijke loofbossen, die de meest uitgesproken rupsenpiek kennen. Standvogels en soorten die over korte afstanden trekken, zoals de Tijftjaf, hebben hiervan minder of geen last. Veel soorten die in Europa overwinteren laten dan ook een toename zien. Recentelijk lijkt de opwarming van het voorjaar in Nederland echter enigszins te stagneren, wat het ondanks de korte periode interessant maakt om aantalsontwikkelingen in de periode met en zonder opwarming te vergelijken. Uit een analyse van trends van 42 soorten in een periode met (1984-2000) en zonder opwarming (2000-2013) blijkt dat een deel van de langeafstandstrekkingers in staat is om zich (wat) te herstellen (Landman 2016). Op de lange termijn gezien laat echter nog steeds een groot deel van de Afrika-gangers een sterke afname zien. Bij Fitis is vooralsnog geen herstel zichtbaar, ook al lijkt de afname wel enigszins te stagneren.

Omstandigheden in de broedgebieden moeten we echter ook niet uit het oog verliezen. Zo wijten Morrison et al. (2010) afwijkende trends van Fitis binnen de Britse Eilanden (sterke afname Engeland tegenover matige afname en/of toename in Schotland en Ierland) vooral aan regionale processen, zoals habitatverandering. Het blijft puzzelen...

Literatuur

- Bergkamp P.Y. & Boele A. 2005. Tijftjaffen in de zachte winter 2001/01: reactie op koudeinvallen en vergelijking met andere winters. *Limosa* 78: 125-138.
- Boele A., Van Bruggen J., van Dijk A.J., Hustings F., Vergeer J.W., Ballering L. & Plate C.L. 2013. Broedvogels in Nederland in 2011. Sovon-rapport 2013/01. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Boele A., van Bruggen J., Hustings F., Koffijberg K., Vergeer J.W. & van der Meij T. 2017. Broedvogels in Nederland in 2015. Sovon-rapport 2017/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen
- Both C., van Turnhout C.A., Bijlsma R.G., Siepel H., van Strien A.J. & Foppen R.P. 2010. Avian population consequences of climate change are more severe for long-distance migrants in seasonal habitats. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* 277: 1259-1266.
- Dobson A. 1990. Survival rates and their relationship to life-history traits in common British birds. *Current Ornithology* 7: 115-146.
- Landman T.W. 2015. Population trends of long-distance migratory birds in periods with and without spring warming. Master internship report Biology. Radboud University, Nijmegen.
- Mönkkönen M. 1992. Life history traits of Palearctic and Nearctic migrant passerines. *Ornis Fennica* 69: 161-172.
- Morrison C.A., Robinson R.A., Clark J.A. & Gill J.A. 2010. Spatial and temporal variation in population trends in a long-distance migratory bird. *Diversity and Distributions* 16: 620-627.
- Van Dijk A.J., Boele A., Hustings F., Koffijberg K. & Plate C.L. 2010. Broedvogels in Nederland in 2008. SOVON-monitoringrapport 2010/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Zwarts L., Bijlsma R.G., van der Kamp J. & Wymenga E. 2009. Living on the edge: Wetlands and birds in a changing Sahel. KNNV Publishing, Zeist, The Netherlands.
- Loes van den Bremer, Chris van Turnhout, Hans Schekkerman, Symen Deuzeman, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Toernooiveld 1, 6525 ED Nijmegen, 024 - 7410410, info@sovon.nl

Henk van der Jeugd, Vogeltrekstation, h.vanderjeugd@nioo.knaw.nl

Terugmeldingen van stokoude buizerds

Johan Bos

*Vorig jaar kreeg ik een terugmelding van een buizerd *Buteo buteo* die ik bijna dertig jaar geleden als nestjong had geringd. Dat was in 1989, om precies te zijn, en het was al zo lang geleden dat ik me het nest waarop ik de jongen had geringd niet eens meer voor de geest kon halen. De vogel in kwestie werd ruim 26 jaar, een enorme leeftijd voor een buizerd.*

Hoe oud kunnen buizerds eigenlijk worden? In de Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels (Bijlsma 1993) wordt bij de analyse van de ringgegevens 18 jaar als oudste leeftijd gegeven. Melde (1983) schrijft in zijn monografie over de buizerd dat de oudste hem bekende buizerd meer dan 25 jaar oud werd. Mebs & Schmidt (2006) geven 25 jaar voor vrijlevende en 30 jaar voor in gevangenschap levende buizerds als maximale leeftijden aan. Ik vroeg me derhalve af of mijn terugmelding de oudste ooit teruggemelde buizerd van Nederland zou kunnen zijn.

Na navraag bij het Vogeltrekstation bleek dat er de laatste jaren meerdere "grijze" (ouder dan 20 jaar) buizerds zijn gerapporteerd. Maar als het om leeftijd gaat moet je terugmeldingen kritisch interpreteren. De omstandigheden waarbij ringen gemeld worden zijn cruciaal om leeftijd van een terugmelding met acceptabele betrouwbaarheid vast te stellen. Van het Vogeltrekstation kreeg ik voor nadere analyse een bestand met de vijftig oudste terugmeldingen van buizerds. Hierin ging ik op zoek naar leeftijdrecords.

Werkwijze

Ten eerste keek ik naar de omstandigheden die vermeld werden bij de terugmeldingen. Meldingen met "ring only found" werden genegeerd omdat bij deze meldingen de sterfdatum veel eerder kan zijn dan de datum waarop de ring gevonden is (ringen kunnen bijvoorbeeld met een metaaldetector zijn gevonden en al jarenlang onder de grond liggen). Hierdoor vielen er al elf meldingen af. Hetzelfde deed ik met meldingen "dead but no information on how recently the bird had died". Na het filteren van deze meldingen bleven er nog 36 over. Hierna verwijderde ik alle meldingen met terugvangstconditie "not freshly dead", resulterend in een restant van 23 terugmeldingen.

Tenslotte waren er nog een aantal duplicaten. Eén buizerd blijkt drie keer te zijn gemeld (ring 6027977): de eerste keer als "ziek", later twee keer (waarschijnlijk abusievelijk) "dood" gemeld door een vogelopvangcentrum. De vroegste melding met "freshly dead" werd in het bestand gehouden, de andere twee verwijderd. Een soortgelijk verhaal gold voor een dubbele melding van een Buizerd met ring 6060803. Deze was gevangen en vrijgelaten door een ringer op 27 december 2011 toen het beest de 25 jaar al gepasseerd was. Ruim twee jaar later werd het beest dood gevonden op 20 maart 2014 (ruim 27 jaar oud) op nagenoeg dezelfde plek. De vangstmelding werd verwijderd om dubbeltellingen te voorkomen.

Het toepassen van deze filters resulteerde uiteindelijk in een verzameling van twintig terugmeldingen van buizerds op leeftijd (alle ouder dan 20 jaar). Bij de analyse van terugmeldingen moet dus goed gelet worden op dubbelmeldingen en op de vindomstandigheden: van de aanvankelijk vijftig terugmeldingen was slechts 40% bruikbaar voor leeftijdsbepaling.

Analyse

Dit bestand van twintig terugmeldingen gaan we nu beter bekijken. Alle buizerds in dit bestand waren als nestjong geringd in Nederland, behalve een in Nederland gevonden buizerd met een Belgische ring die als "after first year" op 8 maart 1974 geringd was, en waar we dus (tenminste) twee jaar moeten bijtellen. Bij de terugmeldingen werd 19 keer "buizerd" als soort opgegeven, en één keer "havik", waarvan ik bij de laatste voor het gemak maar aanneem dat de vinder de soort verkeerd gedetermineerd heeft. Bij 19 van deze buizerds werd als conditie "freshly dead within about a week" gemeld. Eén buizerd werd in het veld afgelezen met een telescoop en was dus nog levend.

Gezien deze informatie neem ik aan dat de afgeleide leeftijd (verschil tussen ringdatum en vinddatum) van deze terugmeldingen betrouwbaar is, en kunnen we naar de leeftijdrecords kijken. De oudste buizerd werd ruim 28 jaar, of wat nauwkeuriger: 342 maanden (dus 28,5 jaar). Dit was een buizerd met ring 7008417, geringd op 22 mei 1971 in Noord-Brabant en op 24 november 1999 bij Roermond teruggemeld. Verder waren er zelfs drie met 27 jaar op de teller, zoals Tabel 1 laat zien. De vijfde plaats wordt dus ingenomen door "mijn" buizerd met 26 jaar.

Tabel 1. Aantal terugmeldingen van "oude" buizerds per leeftijd (in jaren).

Leeftijd (jaar)	22	23	24	25	26	27	28
Frequentie	3	6	4	2	1	3	1

De meest voorkomende vermelde omstandigheden waren "vogel gevonden" (5 maal), verkeersslachtoffer (5 maal), en verzwakt of gewond (4 maal). Al deze buizerds werden verspreid over de jaren van 1971 tot en met 1991 geringd. Uitschieter is 1989, een jaar waarin vier buizerds met uitzonderlijke hoge levensverwachting werden geringd. De jaren waar de hoogbejaarde buizerds gemeld werden varieerden van 1997 tot 2016. Vanaf 2006 worden eigenlijk ieder jaar wel één of twee buizerds op leeftijd gemeld (zoals recent, zie Vrijlink 2016).

Allerlei nieuwe vragen werpen zich op. Heeft het geboortjaar invloed op overleving? Dit zouden we kunnen bekijken door niet alleen naar de oudere buizerds te kijken (vergeet niet dat slechts een heel klein percentage van de buizerds een leeftijd van boven de twintig bereikt – de meeste buizerds leggen het loodje in hun eerste of tweede levensjaar). Een andere spannende vraag: heeft de ringplaats effect op overleving? Een plaatje zegt meer dan duizend woorden, en Figuur 1 geeft de verplaatsingen van de twintig oude buizerds uit Tabel 1 weer.

Opvallend zijn de vele meldingen uit het noorden van het land (Friesland, Drenthe en Overijssel). Komt dat omdat daar veel geringd is (beduidend meer dan in andere regio's van het land) aan het eind van de vorige eeuw? Of is hier iets anders aan de hand? Misschien

Figuur 1. Ringplaats en vindlocatie van buizerds ouder dan 20 jaar

wel. Er komen zelfs twee meldingen van oude buizerds die op vrijwel dezelfde locatie bij Staphorst geringd zijn. Toeval of niet?

Discussie

Het vele ringwerk aan roofvogels in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw werpt nu zijn vruchten af. Wie had gedacht dat buizerds zo oud konden worden? Een leeftijd van boven de twintig lijkt echt geen uitzondering, maar natuurlijk haalt slechts een klein deel van de populatie deze leeftijd. Frappant is dat een kwart van de opgegeven doodsoorzaken een botsing met auto of trein betrof – wellicht hadden deze buizerds er nog een paar jaar aan vast kunnen plakken. Ten slotte: records zijn er om gebroken te worden. Het is een kwestie van tijd dat we een terugmelding van een buizerd van 30 jaar of meer onder ogen krijgen!

Dankwoord

Met dank aan Henk van der Jeugd en Murad Maas voor het beschikbaar stellen van de data en hulp bij het converteren en interpreteren van de database. Verdere dank gaat uit naar Peter Boelée en Henk Castelijns voor het speurwerk naar de omstandigheden van Buizerd 6067348. Martijn Wieling hielp me om de kaart in Figuur 1 te maken met behulp van de programmeertaal R.

Literatuur

Bijlsma, R.G. (1993): Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels. Schuyt & Co, Haarlem.
Mebs, T. & D. Schmidt (2006): Die Greifvögel Europas, Nordafrikas und Vorderasiens. Kosmos.
Melde, M. (1983): Der Mäusebussard. Die Neue Brehm-Buecherei.
Vrijlink, J. (2016): Terugmeldingen. Op het Vinkentouw (137), p. 14.

Johan Bos, johan.bos@rug.nl

De Medemblikse steenuil

Anita van Dooren

Het ringen van uilen kan veel informatie opleveren. Een terugmelding levert soms informatie op over doodsoorzaken, maakt af en toe familieverbanden duidelijk en laat meer over het trekgedrag van jonge uilen zien. Niet iedereen ziet het nut in van het ringen want "er is toch al veel bekend en waarom moet je alles willen weten"? Regelmatig krijg ik dan ook vragen over de noodzaak van het ringen, van mensen die menen dat we de uilen beter met rust kunnen laten.

Persoonlijk (en met mij vaak ook de erfbewoners) word ik nog steeds blij van elke terugmelding en de informatie die we daarmee krijgen. Maar dat is natuurlijk geen reden voor ringonderzoek. Zelf vind ik ringen absoluut zinvol, anders zou ik geen ringersopleiding gedaan hebben.

Vanaf 2009 ben ik verbonden aan Stichting Vogelasielasiel Someren en laten wij uilen van daaruit weer vrij in de natuur. Dit zijn zowel uilen die als takkeling zijn binnengebracht als volwassen vogels met een schade. Als de uilen weer hersteld en aangesterkt zijn en zich weer in de vrije natuur kunnen redden, worden ze losgelaten. Voor ik zelf een ringvergunning had, schakelden we altijd een ringer in om asieluilen te merken met het bekende metalen ringetje. Kritische geluiden hierop waren: moet je dat wel doen? is dat wel zinvol? hebben die uilen überhaupt wel een overlevingskans?

Wettelijk gezien moeten alle vogels die in een asiel binnenkomen ook weer losgelaten worden of als dat niet kan, geëuthanaseerd worden. Het beleid van de Nederlandse ringcentrale was -volgens de website- tot voor kort onduidelijk. Asieluilen mochten wel geringd worden maar alleen als men voor tweehonderd procent zeker wist dat de vogel gezond was en een goede kans maakte op overleven in de vrije natuur. Gelukkig bestaan er sinds enkele jaren duidelijke [richtlijnen](#) voor het ringen van asielvogels en streeft het Vogeltrekstation ernaar gerevalideerde vogels die uit een asiel worden losgelaten te ringen. Dat gaf ons de ruimte om ringer (en later onze leermeester) Bert de Kort in te schakelen voor een project waarbij we proberen te achterhalen hoe het met de uitgezette uilen verder gaat.

Mijn stelling was: als je wilt weten of het zinvol is om uilen uit het vogelasiel, adulten of volgroeide jongen, weer los te laten en of zij een kans hebben om het te redden in de vrije natuur dan zal je daar onderzoek naar moeten doen.

Er hebben inmiddels al heel wat uilen zo een tweede kans gekregen. Verzwakte of gewonde uilen zoals verkeer- en raamslachtoffers, en jonge uilen die in het asiel zijn beland. Om te weten hoe het verder met ze gegaan is, zijn we wel afhankelijk van terugmeldingen. Die zouden we graag veel vaker krijgen dan nu het geval is. Bij deze dus meteen een verzoek. Vindt u een dode of levende uil met een ring? Schrijf dit nummer dan op en voer dit in op

Figuur 1. De Medemblikse uil wordt door de auteur geringd en gemeten vóór loslaten.

www.griel.nl. Graag met vermelding van de omstandigheden waarin u deze uil aantrof.

Gelukkig hebben we door de jaren heen al een aantal leuke terugmeldingen gekregen. Eén van de mooiste terugmeldingen gaat over 'onze' Medemblikse uil zoals we hem nu noemen. Als jong het asiel binnen gebracht, door mijzelf tijdens mijn ringopleiding in oktober 2013 geringd en daarna vrijgelaten in Helvoirt. In mei 2014 kwam er een terugmelding dat deze uil een vrouwtje bleek te zijn dat nu op drie eieren zat in Medemblik. Deze uil had dus een afstand afgelegd van maar liefst 123 km vanaf de ringplaats. Duidelijk dus geen zwakke broeder ondanks haar asielstatus. Helaas zijn de eieren het eerste jaar niet uitgekomen.

In 2015 kwam er wederom een bericht uit Medemblik, dit keer zat 'onze' uil enkele huisnummers verderop met twee gezonde uilskuikens. Het afgelopen broedseizoen waren we dan ook zeer benieuwd naar bericht uit het noordwesten van het land. En gelukkig, al tijdens het broedseizoen stuurde Jopie Koeleman van de Medemblikse uilenwerkgroep een melding dat het betreffende vrouwtje weer met twee jongen was aangetroffen. Niet alleen is de geschiedenis van de uil in Medemblik bijzonder, ook zit zij steeds als eerste uil in de regio op eieren nu dus al drie jaar op een rij. Zou ze eerder met broeden beginnen onder invloed van haar Brabantse genen? Of is het gewoon een snelle dame die van aanpakken weet?

Ik ben benieuwd of seizoen vier ook succesvol gaat worden. Brabants Landschap deelt oorkondes uit als een steenuil 5 jaar ergens gebroed heeft en stiekem hoop ik dat deze succesvolle asieluil volgend jaar haar jubileumjaar heeft. In dat geval sturen we vanuit Brabant natuurlijk een oorkonde naar Medemblik.

Anita van Dooren, jmvandooren@home.nl

Ringers en de Hermandad – deel 1

Huub Oome

In twee delen vertelt Huub Oome over zijn ervaringen als ringer met de politie. Smakelijke verhalen uit de oude doos die duidelijk maken dat de politie toen niet altijd op de hoogte was van de nut en noodzaak van het ringwerk, of zelfs maar van het bestaan van zoiets als een 'ringer'. Gelukkig is dat tegenwoordig anders. Hier deel 1 van Huubs vertellingen.

Het is een aantal jaren geleden dat op de ringersdag in Arnhem een oud-politieman uit Oost Brabant het een en ander kwam uitleggen over zijn werk als boevenvanger. Hij vertelde daar zonder blikken of blozen dat hij vast en zeker al weleens ringers had moeten controleren omdat hij er bepaald niet van overtuigd was dat die nooit eens een scheve schaats reden. De man was door de toenmalige voorzitter van de Ringersvereniging geïntroduceerd. Het verhaal kwam erop neer dat die man ons zag als een stelletje sijsjeslijmers die als het zo uitkwam ook nog weleens een vogel geringd loslieten. Ik voelde me dusdanig kleinerend aangesproken dat ik er misselijk van werd en daarna nooit meer naar de ringersdagen ben gegaan (ja, ik moet dat eens achter me laten). Daar zit een geschiedenis achter.

Gat van den Ham bij Drimmelen

Het zal in 1960 zijn geweest dat ik met mijn vogelevenknie van toen en eveneens vergunninghouder op een hele vroege zondagochtend in juli een aantal mistnetten had staan op een eilandje in het Gat van den Ham ten zuiden van de Biesbosch. De toen in West-Brabant actieve zgn. Vliegende Brigade lette met enthousiasme op stroperijen. Ze waren nooit in uniform en bepaald voor geen kleintje vervaard. Met hun verrekijkers zagen ze vanaf de dijk mij langs de netten lopen. Kat in het bakje moeten ze hebben gedacht. Een vette kluiif. De plaats waar wij met lieslaarzen op het eilandje kwamen wisten ze uiteraard niet. Dat betekende dat ze zwemmend door het water met eendenkroos moesten en zich verdekt opstelden tussen de griendstruiken en riet. Toen ik voor de volgend ronde langs kwam grepen twee handen me van achteren op m'n schouders, een heup onder in mijn rug en daar vlogen mijn benen omhoog en lag ik in no time op m'n rug in het natte paadje met een woest uitzierende vent boven op me. Ik spartelde als een duvel in een wijwatervat en hoorde van schrik niet dat hij steeds riep "politie, politie". Pas toen zijn maat me bij m'n haren vasthield en zijn identiteitskaart voor m'n ogen hield had ik door wat er aan de hand was. Ik mocht niet vooroplopen om naar de plek te gaan waar mijn vriend vogels zat te ringen en noteren, doch tussen hen in om vluchten in die rimboe te voorkomen. Ze waren met stomheid geslagen. Ze hadden nog nooit met ringers en een ringvergunning te maken gehad. We hebben hen alles uitgelegd. Ik zie ze nog voor m'n ogen, kleddernat, de benen vol modder en het lijf vol eendenkroos tot in hun nek toe. Ik heb hen bedankt voor hun strijd tegen de stroperij en m'n uiterste beste gedaan om daar heel serieus bij te blijven kijken. De doorwaadbare plek hoefden ze niet te weten en ze gingen gewoon zwemmend en ploeterend recht op de dijk aan.

Baronie van Breda

Voor mijn werk kwam ik in de herfst van 1967 een keer ten zuiden van Breda in een gebied waar de verwoestende ruilverkaveling nog niet overheen was geraasd. Het was een aaneenschakeling van kleine akkers en weilandjes omzoomd door houtwallen en doorsneden door een beek, de Molenlei. Een eldorado voor zangvogels en lijsterachtigen.

Hier en daar stond een eenzame boerderij en verder was er geen menselijk leven te bekennen. De opvolgende zaterdag was ik al vroeg met mijn 2-CV ter plekke en zette over de karresporen waar toch niemand over zou komen wat mistnetten. Na weer een aantal vogels te hebben weg geringd liep ik naar een van mijn netten en kwam een stel jagers tegen. Ik groette hen met "goeiemorgen" en zij bromden wat stug terug. Aangekomen bij het net dat zij zojuist waren gepasseerd bleek dat midden door te zijn gesneden. De flarden hingen aan de stokken. Gelukkig hadden ze de andere netten niet gezien. Peinzende wat ik zou doen ging ik door met vangen en ringen. Plotseling komt er een VW-kever door zo'n karrespoor geraasd, stopt abrupt en er springt een politieman uit in uniform en een man in burgerkleding met een grote bouwvier aan de lijn. In hem herkende ik meteen het hoofd van de Jacht- oftewel de Vliegende Brigade en hij kende mij als ringvergunninghouder en Controleur Vogelwet. De begroeting was hartelijk met informeren naar mijn resultaten van de dag. Ook stelde hij de politieman aan mij voor en vertelde dat hij na een telefoontje van de jagers aan de agent, die hem weer had gebeld, meteen was uitgerukt. Ik heb hen oprecht gecompimenteerd met hun snelle actie en gezegd dat ze voor mij kwamen als geroepen. Ook al dachten die jagers aan stroperij, ze hebben niet het recht eigen rechter te spelen. Op mijn verzoek werd proces-verbaal gemaakt. De vernielers waren immers bekend bij de politieman. Ik realiseerde me dat ik voor het ringen op die plek geen toestemming van de eigenaar of gebruiker van de grond had gevraagd en besloot dat alsnog te gaan doen. Het leek me, nadat ik rond het middaguur de netten had opgeruimd, handig om bij de dichtstbijgeboerderij te gaan vragen wie de eigenaar van de grond was zodat ik daarheen kon voor een schriftelijke toestemming. Het was een oude traditionele boerderij waar je door een zijdeur op de voorvloer van de stal kwam. In de hoek tegen de muur stonden een stuk of vier jachtgeweren. Ik wist onmiddellijk hoe de vlag erbij stond, maar riep toch maar zoals gebruikelijk "volluuuk". Binnen heb ik uitgelegd wat er in feite aan de hand was. De heren jagers die aan de borrel zaten vonden het allemaal maar onzin omdat ze zeker wisten dat daar wel wat vogeltjes zaten maar geen "echter trekvogels omdat die alleen langs de zee voorkwamen". Ik vond dat ik maar beter niet om een vergunning kon vragen en liet alles maar voor wat het was. Een paar dagen later werd ik benaderd door de politieman die inmiddels een gesprek had gehad met de jager van de boerderij van wie ook de grond was waar ik geringd had. Hij vond het allemaal maar veel te ingewikkeld en drong erop aan dat ik mijn aangifte van vernieling zou intrekken. Dat net kon ik vast en zeker wel weer aan elkaar knopen. Om van het gedoe af te zijn ben ik akkoord gegaan.

Lies op Ameland

In ongeveer 1970 samen met Wijnand Bleumink en vrouw en kinderen in de herfstvakantie een huisje gehuurd met grote tuin. De huisjesplekken waren gescheiden door houtwallen. Ideaal voor een stel mistnetten. In alle rust kwam er een politieman vragen wat we aan het doen waren. We hebben het uitgelegd en onze vergunningen laten zien. Waarop hij zich verontschuldigde voor het storen van ons werk en wij hem bedankten voor de adequate uitvoering van zijn taak. We zagen hem daarna een van de huisjes binnen gaan. Later kwam die buurman vakantievierder, wellicht uit nieuwsgierigheid, excuses maken. We hebben ook hem netjes uitgelegd wat we aan het doen waren en hem gecompimenteerd met zijn actie.

Westenschouwen

Weer op herfstvakantie met familie Bleumink, hadden we een huis gehuurd pal onder de vuurtoren. We waren al vlug zo druk met ringen bezig dat we van onze echtgenotes opdracht kregen om de netten om de andere dag dicht te houden. Dat vuurtorenwachters niet alleen op radarschermen en naar zee kijken bleek toen de politie met een paar man

in een snelle actie plotseling tussen de netten en ons stond. Ze hadden een tip gekregen van de vuurtorenwachters en hadden zelf van bovenaf ook de boel eens aangezien. We deden de vogels in zakjes en liepen er mee naar het huis. Dat we ze aan tafel op het overdekt terras ringden en loslieten konden ze niet zien. We hebben ook weer hen en de vuurtorenwachters bedankt voor hun aanpak en oplettendheid.

Huub Oome, Hazemeiren, Klein Zundert, december 2016

huub.oome@planet.nl

Ringers dragen bij aan kennis in het Jaar van de Koekoek

Raymond Klaassen,
Lyndon Kearsley,
Henk van der Jeugd

Het aantal Koekoeken neemt al decennialang in aantal af. Waarom precies is niet bekend. Daarom hebben Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming 2017 uitgeroepen tot het jaar van de koekoek. Ook ringers kunnen een steentje bijdragen op zoek naar de grootste kennishiaten. Koekoeken worden namelijk maar weinig gevangen en geringd. Het gebrek aan gegevens belemmert bijvoorbeeld demografische analyses, maar eigenlijk weten we nog zo weinig van deze prachtige vogels dat elke vangst waarbij een standaard protocol wordt gevolgd t.a.v. biometrie en rui, bijdraagt aan onze kennis. Bovendien levert het vangen en ringen van koekoeken op een vaste locatie gedurende het broedseizoen waardevolle informatie op over het aantal individuele vogels dat in een gebied actief is.

In het voorjaar van 2017 is ringers gevraagd om bij te dragen aan de kennisvergaring door op één of meer vaste locaties koekoeken te vangen en te ringen gedurende de periode half april - half juni. Koekoek-experts Raymond Klaassen en Lyndon Kearsley gaven tips over hoe je te werk kunt gaan. Tien mensen gaven gehoor aan de oproep en gingen met het verstrekte geluid en de tips en trucs aan het werk. Niet iedereen was even fortuinlijk. Tot nu toe zijn er 11 koekoeken gevangen; 7 mannen en 4 vrouwen. Maar het seizoen is nog niet ten einde. En na de ervaringen van dit jaar zijn er misschien mensen die volgend jaar ook een poging willen wagen. Onderstaande informatie en tips kunnen daarbij van nut zijn.

Het ringen van adulte vogels

Koekoeken worden relatief weinig gevangen en geringd. In de periode 2010-2016 ging het om gemiddeld 10 volwassen vogels en 18 nestjongen per jaar (tabel 1). In het najaar werden gemiddeld nog eens 9 vogels per jaar gevangen. Ondanks dat de vogel niet schaars is in Nederland (6 – 8 000 zingende mannen volgens Sovon) worden ze maar zeer mondjesmaat gevangen. Koekoeken zijn ongeveer even talrijk als steenuilen. Van die laatste worden er jaarlijks zo'n 5000 geringd! Met de juiste instructie is het vangen van koekoeken echter relatief gemakkelijk. Het zou waardevol zijn een grote dataset met biometrie en gewichten te verzamelen. Interessant zou dan ook zijn om te beschrijven hoe de gewichten door het seizoen heen veranderen, en ook hoe biometrie verschilt tussen habitats (als maat voor potentiële waardvogels). Ook beschrijvingen van het verenkleed en de rui zijn waardevol.

Figuur 1. Koekoek vrouw grijze fase, na2kj, met gelige ogen en zonder rui. Dit type lijkt sprekend op een man op het bruin in de nek en enkele gevlekte armpendekveren na. Johannes Fokkens, 20 mei 2017, vangtijd 07:30.

Tabel 1.

	broedseizoen		najaar	totaal
	nestjong	adult		
2010	23	8	12	43
2011	35	9	3	47
2012	24	11	16	51
2013	16	3	8	27
2014	12	20	8	40
2015	10	7	7	24
2016	5	11	6	22
totaal	125	69	60	254
gemiddeld	18	10	9	36

Om goed en verantwoord koekoeken te kunnen vangen dien je als ringer over een ruime ervaring met mistnetvangsten te beschikken. De vangsten worden waardevol als je in je eigen gebied minimaal 10 individuen probeert te vangen, en een vast protocol invult bij elke vangst (vaste lijst biometrie verzamelen, vaste lijst omgevingsvariabelen). Dergelijke protocollen zijn opgesteld en beschikbaar gesteld aan de ringers die in 2017 meedoen aan het jaar van de koekoek en op aanvraag bij het Vogeltrekstation verkrijgbaar.

Om goed koekoeken te kunnen vangen volgen hieronder enkele tips & trucs:

- De opstelling van het net is essentieel. Optimaal zijn twee relatief geïsoleerde lage struiken of kleine boompjes niet hoger dan 3 meter waar je het net tussen kunt zetten. Het is ook mogelijk het net bij één geïsoleerde struik te plaatsen. Zet het net dan tussen de struik en de dichtstbijzijnde boom/bosrand. Het net moet het liefst net een klein beetje boven de struik(en) uitsteken. Een geïsoleerde boom of een hoge struik is kansloos want deze is hoger dan het net en de koekoek vliegt over je net heen. Een lage bosrand kan ook goed werken. Zet het net dan dwars op de bosrand. Het is ook belangrijk dat er geen hoge bomen binnen 50-100m staan, anders bestaat het risico dat de vogel alleen maar hoog heen en weer blijft vliegen. In plaats van bomen en struiken kun je ook werken met een stok, takken, een dode boom, hek etc. Bij een geïsoleerde struik kan het handig zijn een halve mistnetstok aan andere kant van het net te zetten als zitpost, met daaronder de geluidsbron.
- Gebruik grofmazige mistnetten met diepe zakken, bijvoorbeeld de [18 meter 30 x 30 stevig](#). Eén net voldoet doorgaans bij perfecte opstelling, bij geïsoleerde struik is 2 netten soms handig
- Gebruik vrouwtjesgeluid met op de achtergrond het geluid van een mannetje.

Figuur 2. Koekoek man, 2kj, met bruine ogen en onregelmatige rui in vleugel en staart, en met gevlekte onderstaart (niet goed zichtbaar). Johannes Fokkens, 25 mei 2017, vangtijd 06:30.

- Ga op 50-100m van het net zitten, verscholen, maar wel met direct zicht op net. Een koekoek komt meestal direct aanvliegen. Als de vogel in het net vliegt hoef je niet te rennen.
- Je kunt koekoeken van kilometers ver aantrekken, als ze het geluid maar horen. Let daarbij op de windrichting!
- De ochtend en avond zijn het beste, maar vangen kan in principe de hele dag.
- Het gebruik van een opgezette koekoek als lokker is niet noodzakelijk.
- Er zitten in een gebied vaak meerdere koekoeken, het loont daarom altijd de moeite om nog even door te gaan na de eerste vangst. Vrouwtjes zijn zeer moeilijk te vangen, ze reageren vaak wel op het geluid maar gaan doorgaans niet op zoek naar de exacte bron ervan.

Het ringen van nestjongen

Het zoeken van door koekoek geparasiteerde nesten is zeer arbeidsintensief. Het is echter heel waardevol dit te proberen. Wanneer we ons richten op een aantal specifieke waardvogels zoals graspieper of kleine karekiet is het mogelijk om voldoende gegevens te verzamelen. Uiteraard zou elk koekoeksjong dat je tegenkomt binnen een pullenproject geringd moeten worden. Het zoeken naar koekoeksjongen kan op zichzelf een goede reden zijn een pullenproject te beginnen en naar nesten te zoeken en nestjongen te ringen.

Randvoorwaarden zijn dat alle informatie over de gevonden nesten, al dan niet geparasiteerd, worden bijhouden op nestkaarten, dat van alle gevonden soorten de nestjongen worden geringd, en dat er nacontroles worden gedaan.

Het ringen van eerstejaars vogels in de nazomer – gedurende de najaarstrek

Koekoeken worden in het algemeen nauwelijks gevangen. Eén van de redenen zal zijn dat koekoeken niet vast blijven zitten in reguliere mistnetten, maar alleen in 'steltlopernetten'. Interessant is dat bijvoorbeeld alleen op plekken waar met grofmazige netten gevangen wordt er ook koekoeken geringd worden, denk bijvoorbeeld aan Schiermonnikoog (jaarlijks een aantal exemplaren)! Het zou prachtig zijn als ringbanen één netbaan met grofmazige netten inrichten, zodat in de nazomer door heel Nederland diverse habitats en locaties worden gemonitord. Uit satellietzenderwerk blijkt dat koekoeken opvallend vaak wat geïsoleerde droge eiken- en grove dennenbosjes gebruiken. Daar kan rekening mee worden gehouden bij de keuze van de locatie van het grofmazige net. Bijkomend voordeel is dat er ook meer grotere soorten als roofvogels, duiven en spechten geringd zullen worden.

Figuur 3. Koekoeksei in een nest van bosrietzanger. J. Plantinga, Vogelwacht Sneek, mei 2017.

Figuur 4. Koekoek man, na 2kj, met helder gele ogen, geen rui en een witte onderstaart (niet goed zichtbaar). Johannes Fokkens, 25 mei 2017, vangtijd 09:00.

Randvoorwaarden voor dit type vangwerk zijn uiteraard weer een ruime ervaring met het gebruik van mistnetten. Waar je rekening mee moet houden is dat lijsters of andere kleinere vogels in dit soort netten zeer moeilijk kunnen zijn om uit te halen! Met name zinvol op plekken waar heel regelmatig gevangen wordt en waar al vroeg in het seizoen kan worden begonnen zodat in elk geval de periode afspreken juni-augustus gedekt wordt.

Raymond Klaassen

Lyndon Kearsley

Henk van der Jeugd, h.vanderjeugd@nioo.knaw.nl

Nieuwe gezichten

In deze rubriek hopen we telkens een nieuwe ringer, aspirant-ringer of medewerker van het Vogeltrekstation te presenteren. Vandaag drie nieuwe gezichten: alle drie uilenringers.

C12 – Mary Mombarg

Vanaf 1 mei 2017 heb ik mijn machtiging om de steenuil, bosuil, kerkuil en torenvalk te mogen ringen. Ik doe dit voor de ringersgroep Stedendriehoek en de kerkuilenwerkgroep Nederland waarvan ik regiocoördinator ben voor Achterhoek- Noord. Verder zet ik mij in voor een RAS-project voor de steenuil en een RAS-project voor de bosuil. Ook ben ik ledenraadslid bij Sovon voor de regio Achterhoek en ben ik actief voor Beleef de Lente van de Vogelbescherming als één van de bloghouders voor de kerkuil en voor de facebookpagina Vogels in de Klas. Dit vrijwilligers werk doe ik naast mijn baan als beleidsadviseur Arbo, Veiligheid en Milieu bij een grote zorginstelling binnen de stedendriehoek Apeldoorn - Zutphen - Deventer en in de regio Doetinchem. Momenteel is het ringseizoen van steenuilen, kerkuilen en torenvalk pullen weer volop bezig waar ik, volop genietend, aan het ringen ben. Als er tijd over is, geniet ik van reizen naar vogelrijke gebieden en thuis te zijn met Ben en mijn twee Noorse boskatten Maximiliaan en Beau. Verder geniet ik van al het moois van onze tuin in Warnsveld.

C14 – Hans Molenaar

Wordt mij vriendelijk gevraagd om me voor te stellen als nieuwe ringer, dus natuurlijk hier gehoor aan gegeven. Ik ben Hans Molenaar en ben woonachtig in Terneuzen. In de jaren 70 verhuisd van Noord-Holland naar Zeeuws-Vlaanderen en vele jaren actief in de natuur. Uiteindelijk een paar jaar geleden de taak als provinciaal coördinator voor de kerkuil in Zeeland op mij genomen en ook regio-

coördinator voor Zeeuws-Vlaanderen. Door een te kort aan ringers in onze regio besloten om de huidige ringer te gaan helpen door mij aan te melden als aspirant-ringer.

Onder begeleiding van Henk Castelijns het vak geleerd en uiteindelijk in maart dit jaar examen gedaan bij de kenner van de kerkuil Johan de Jong in het verre Friesland. Uiteindelijk zijn we nu met twee actieve kerkuilenringers en Henk nog op de achtergrond.

Dat moet dus goed gaan om het merendeel van de jonge kerkuilen (117 in 2016) te gaan ringen. We zijn dus nu als werkgroep in staat om alles met de vrijwilligers zelf uit te voeren, van controles tot het ringen en alles wat daar nog bijkomt. Een heerlijk gevoel.

De eerste meldingen van jonge kerkuilen zijn al weer binnengekomen dus nu de planning gaan maken om mijn ring-ervaring alleen in de praktijk te tonen, zonder een mentor. Zal wel even wennen zijn en zal de discussies over de uitleg van de meetresultaten tussen ons wel gaan missen.

C11 – Johan Tuls

Hierbij stel ik mezelf even voor. Ik ben Johan Tuls en ben 39 jaar oud. Sinds 2012 ben ik actief met nestkasten voor uilen en roofvogels in Woerden en omgeving. In 2012 ben ik op zoek gegaan naar een groep die hier actief mee was, maar helaas kon ik eerst geen enkele groep vinden.

Wel had ik contact gekregen met de Natuurgroep Kockengen die jaren actief waren geweest rondom Kockengen. Maar die waren helaas gestopt omdat de groep mensen steeds kleiner en ouder werd. Hun bestaande kasten waren in beheer gegeven bij Marc van Leeuwen omdat deze toch al het ringwerk voor hun verzorgde.

Toen ben ik zelf wat mensen gaan benaderen of ze geen zin hadden om te helpen met het plaatsen, controleren en onderhouden van nestkasten. En na een tijdje waren er voldoende mensen om weer op pad te gaan. Alleen hadden we met elkaar nog zeer weinig ervaring met uilen en kasten enz. Dus zijn we samen met de Natuurgroep Kockengen en Marc van Leeuwen om de tafel gaan zitten om ervaringen te delen. En daarna gelijk afspraken gemaakt om op pad te gaan en alles in de praktijk te brengen.

In het begin was er veel werk aan de winkel, veel kasten waren verouderd en de bestaande adressenlijst moest volledig worden herzien. Maar met veel enthousiaste mensen krijg je veel voor elkaar. Dus nu een paar jaar later ben ik coördinator van Nestkasten Werkgroep Woerden onderdeel van Natuurgroep Kockengen. En beheren we met 10 mensen totaal ongeveer 300 nestkasten in Woerden en verre omgeving. In coördineer de bezoeken, hou contact met de kasteigenaren en zorg voor alle verwerking van gegevens (Griel en digitale nestkaart).

Na meerdere jaren te zijn opgeleid door Marc van Leeuwen en ervaring te hebben opgedaan bij VRS De Haar heb ik sinds begin dit jaar mijn ringvergunning zodat ik zelf alle vogels die we in onze nestkasten tegenkomen kan ringen.

Dit jaar ziet er tot nu toe erg goed uit, dus ik hoop nog veel jongen tegen te komen.

In Memoriam: Jan Gijsberts

Jan Beurskens,
Hans Custers

Op donderdag 29 december 2016 is Jan Gijsberts op 63-jarige leeftijd overleden. Jan was een enthousiaste roofvogel- en weidevogelringer. Een man van de Peel met een voorliefde voor het Lauwersmeer. Een grote man met voorkeur voor grote vogels. Alle vogels kleiner dan een steenuiltje waren allemaal "vinkskes".

Dat Jan wel van het grote werk hield blijkt uit zijn aanpak van het ringen van jonge torenvalken: Praktisch als hij was gebruikte hij geen ladder, maar zijn eigen graafmachine. Als kraanmachinist ringde hij de jonge torenvalken vanuit een bak die aan zijn kraan hing.

In het voorjaar hanteerde hij de regel: Vogels gaan voor het meisje.

Niet alleen vogels hadden zijn interesse, maar de natuur in het algemeen had een grote plaats in zijn hart. Menige paddenpoel in noord-Limburg en oost-Brabant is door hem aangelegd.

Met het overlijden van Jan verliezen wij een markante en sympathieke ringer.

We wensen zijn vrouw Tonny, kinderen en kleinkinderen sterkte met het gemis van Jan.

Terugmeldingen

Kwartel, *Coturnix coturnix*, Arnhem 2037808

Het ringen van kwartels tijdens het broedseizoen is een specialisme dat slechts door een paar ringers in Nederland wordt beoefend. Jan Staal vangt en ringt al een kleine tien jaar kwartels in het oosten van Noord-Brabant en in Drenthe. Zo nu en dan levert dat leuke terugmeldingen op. Deze kwartel werd door Jan geringd als 2e kalenderjaar man op 24 juni 2015 op de Brobbelbies, nabij Schaijk in Noord-Brabant. Bijna een jaar later, op 15 april 2016, werd de vogel teruggevangen bij het plaatsje Quintana de la Serena, Badajoz, in het droge Zuid-Spaanse binnenland ten zuiden van de Extremadura. (38° 45' NB, 5° 39' WL). De vogel werd gevangen voor de kooi, iets dat in Spanje nog altijd voorkomt. In het opmerkingenveld viel te lezen "Captive in a cage until the second week of December, when it died". Zonde dat zo'n mooie vogel op deze manier aan zijn einde moet komen. De afstand tot de ringplaats bedroeg hemelsbreed 1686 km.

Kwartel, *Coturnix coturnix*, Bologna Ozzano SG 33170

Hoewel de meeste kwartels die in Nederland in het voorjaar en de zomer worden gehoord in Spanje worden teruggemeld is er ook uitwisseling met Italië. Dat komt echter niet zo vaak voor. Op 25 mei 2017 ving Jan Staal bij Buinerveen, Drenthe met behulp van een zogenaamde spreij een 2e kj kwartelman met een Italiaanse ring. De ringgegevens waren zeer vlot binnen en wezen uit dat deze kwartel, de vijfde keer nog maar uit Italië, was geringd op 27 september 2016 als 1e kj man, bij Ostra, Ancona, in het oosten van Italië (43° 36' NB, 13° 9' OL).

Stormmeeuw, *Larus canus*, Matsalu U 275360

Hans op den Dries stuurde ons op 2 januari het volgende bericht: "Wij waren afgelopen december op Texel en zagen tijdens het fotograferen van een stormmeeuw dat deze geringd was. Wij hebben de ring nagetrokken en er bleek een leuke geschiedenis uit te rollen. Ik heb een foto en de details met geschiedenis bijgevoegd."

Deze stormmeeuw bleek te zijn geringd als nestjong op 26 mei 2008 in nest nummer 148 in een kolonie op het eiland Kakrarahu, Matsalu National Park, Estland (58°46' N 23°26' E). Vervolgens werd de vogel teruggevangen op nest 242 als volwassen man op 20 mei 2011 in dezelfde kolonie, en kreeg de vogel een witte kleurring met de inscriptie P8S9 op de rechter tarsus. Dat was de code die Hans aflas op Texel. Uit de waarnemingen blijkt dat de vogel elk jaar heen en weer pendelt tussen Estland en Texel, met waarnemingen in het broedseizoen op Kakrarahu in 2012, 2013, 2014, 2015 en 2016, en waarnemingen op diverse plekken op Texel op 8 oktober 2013 (Peter van der Meer), 3 september 2014 (Pieter Duin en Bob Loos), 4 november 2014 (Dirk

Kuiken), 16 augustus en 3 en 4 september 2016 (Mardik Leopold), en tenslotte op 4 december 2016 in het Wagejot op Texel door Hans en Marianne op den Dries, waar bijgevoegde foto werd gemaakt.

Visdief, *Sterna hirundo*, Cape Town 4H 11182

In de vroege nacht van 6 augustus 2016 was een aantal leden van VRS Calidris bezig met het vangen van steltlopers op het wad net onder Schiermonnikoog. Naast steltlopers vliegen er ook wel andere vogels in de netten, zoals eenden, ganzen, meeuwen en sterns. Deze visdief droeg een ring die Koos van Ee, één van de vangers, nog niet eerder was tegengekomen: het opschrift was 'Safring Univ. Cape Town'. Na enig geduld kwamen de ringgegevens boven water en bleek de visdief geringd te zijn als volgroeide vogel op 17 februari 1999 in de 'Mile 4 Saltworks', Namibië (-22° 35', 14° 30'). De afstand tussen het wad van Schiermonnikoog en de ringplaats bedroeg 8463 km, en de verstreken tijd 6380 dagen, oftewel 17 jaar, 5 maanden en 20 dagen. Het was de eerste visdief uit Namibië voor Calidris. Hoewel de meeste Afrikaanse terugmeldingen gedaan worden aan de westkust van Afrika, van Marokko tot Nigeria, komen er toch ook geregeld terugmeldingen uit Namibië, Zuid Afrika, en een enkele keer uit Angola.

Oeverzwaluw, *Riparia riparia*, Arnhem BC 22962

Dat oeverzwaluwen een nomadisch bestaan leiden is op zich bekend, maar het blijft toch altijd leuk om meldingen te krijgen die dit wonderlijke bestaan illustreren. Ton Eggenhuizen ringde op 27 mei 2015 deze oeverzwaluw als vrouw, na 1e kalenderjaar in een kolonie aan de Marinaweg in Almere. Gezien de leeftijd van de vogel en de datum moet het een lokale broedvogel geweest zijn. Ruim een jaar later werd dezelfde vogel drie keer kort achter elkaar, op 3, 14 en 24 juli 2016 teruggelangen in een in Newington Quarry, Nothinghamshire, UK. De Britse ringer bevestigde leeftijd en geslacht, en het lijkt er sterk op dat de vogel ruim een jaar in een kolonie aan e andere kant van de Noordzee, hemelsbreed 305 km van de ringplek, aan het broeden was. Voor Ton was dit de eerste keer dat een oeverzwaluw die geringd was als broedvogel in Nederland, in een buitenlandse kolonie in een volgende broedperiode werd teruggemeld.

Met dank aan Ton Eggenhuizen

Zwartkop, *Sylvia atricapilla*, Arnhem V 264498

De zwartkop is één van de soorten die in Nederland, en veel andere Europese landen, het meest geringd wordt. Dat levert ook de nodige terugmeldingen op. Daardoor weten we dat de meeste overwinteren in het zuiden van het Iberisch schiereiland en het noordwesten van Afrika. Deze vogel was daar ook naar op weg, maar haar reis eindigde helaas voor de loop van een Portugese jager.

De zwartkop werd geringd door Harrie Linckens op 28 augustus 2005 als vrouw na 1e kalenderjaar op Vogelringstation Overdinkel, Losser, Overijssel. De vogel was toen dus al tenminste ruim een jaar oud. Na een hele lange tijd werd de vogel geschoten op 1 oktober 2016 in Boliqueime, Portugal (37° 13' NB, 8° 14' WL). De afstand tot de ringplaats bedraagt hemelsbreed 2051 km, en de verstreken tijd 4052 dagen, oftewel 11 jaar en iets meer dan één maand. Daarmee is dit één van de oudste zwartkoppen in Nederland. Slechts drie vogels werden na langere tijd teruggemeld, na respectievelijk 12,6, 12,9 en 13,2 jaar.

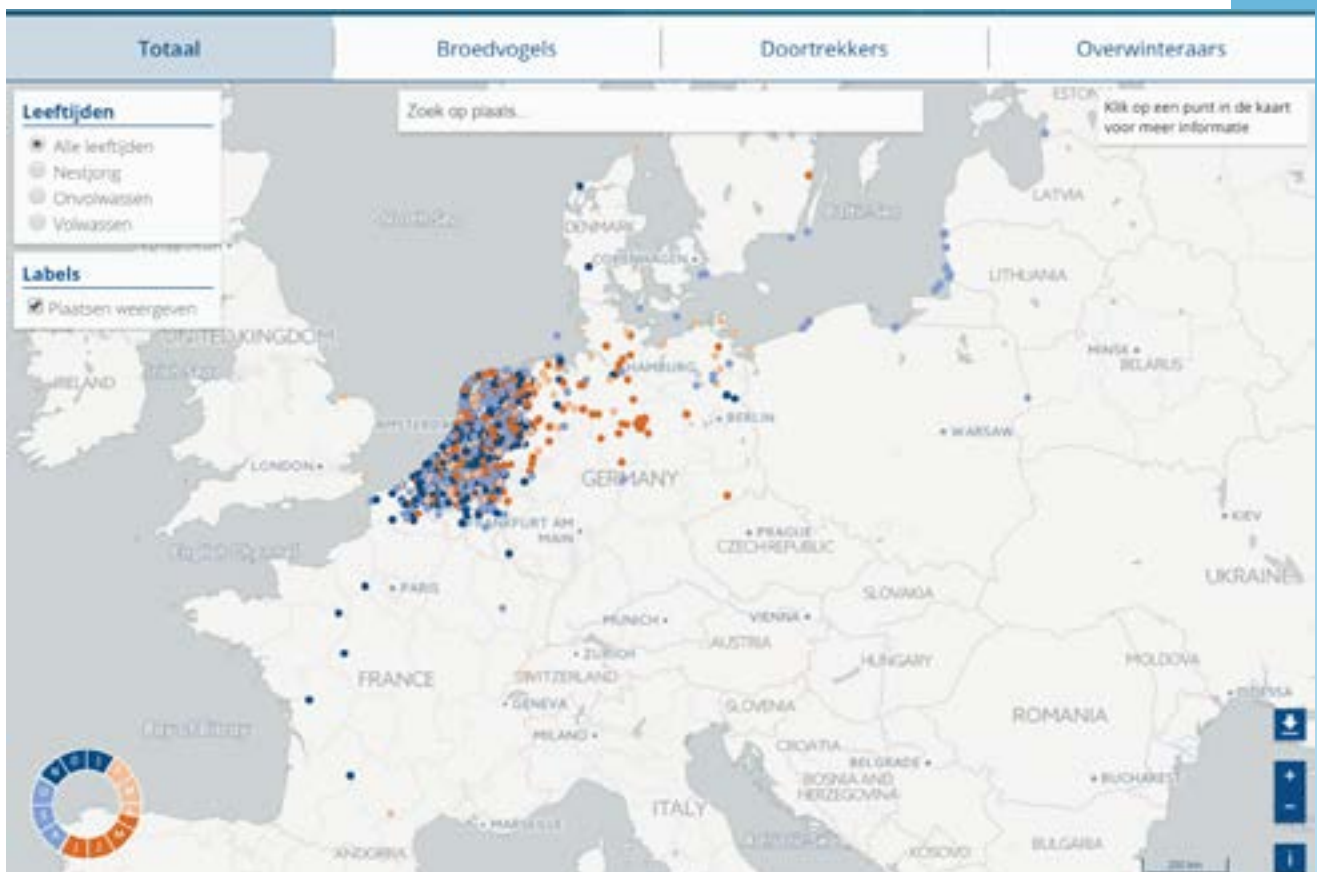
Met dank aan Leo Hassing

Pimpelmees, *Cyanistes caeruleus*, Paris 7395837

Net als koolmezen willen ook pimpelmezen wel eens aan het zwerven gaan, hoewel toch betrekkelijk minder vaak en ver dan hun grotere neefjes. We denken dan vak aan pimpelmezen die in het najaar opduiken en een noordoostelijke herkomst hebben. Maar deze zwervers hebben lang niet altijd Nederland als eindbestemming. Guus Smallenbroek belde ons op omdat hij vermoedde dat deze melding toch wel heel opmerkelijk was. Guus ving de vogel in zijn tuin in Assen op 31 oktober 2016. Het geslacht van de vogel viel niet eenduidig vast te stellen, de leeftijd was na 1e kalenderjaar.

Tot Guus' verbazing droeg de vogel een Franse ring, en na enige tijd kwamen de ringgegevens via GRIEL binnen. Deze reislustige pimpelmees bleek te zijn geringd op 20 februari 2016 als 2e kalenderjaar, eveneens met onbekend geslacht, in Lagarrigue, Tarn, Midi-Pyrénées, Frankrijk (43° 34' NB, 2° 16' OL). Dat was hemelsbreed 1093 km van de tuin van Guus in Assen, de verstreken tijd was 254 dagen, oftewel 8 maanden en 11 dagen. Het betreft de zuidelijkste pimpelmees die ooit in Nederland is teruggevonden. Het kaartje hieronder laat zien dat pimpelmezen die ten zuiden van Nederland geringd of teruggemeld zijn bijzonder zeldzaam zijn. De ringplaats van de vogel die Guus terugving wordt weergegeven middels de lichtoranje stip onderaan de kaart in Zuid Frankrijk. Vermoedelijk betreft het een vogel die in zijn eerste najaar in 2015 vanuit een broedgebied ten noordoosten van ons naar Zuid Frankrijk (of verder) is gevlogen en op de terugweg Assen aandeed.

Met dank aan Guus Smallenbroek

Mededelingen van het Vogeltrekstation

Zoönosenproject 2017

In 2016 ging in samenwerking met het Erasmus Medisch Centrum het Zoönosenproject van start. Het doel van dit project is meer informatie te verkrijgen over tropische virussen die trekvogels uit hun overwinteringsgebied mee zouden kunnen nemen naar Nederland. Zo'n 40 ringers verzamelden in het kader van dit project bloedmonsters, keel- en cloacacuitstrijkjes en teken van bijna duizend vogels. Het eerste jaar van het project leverde al vroeg in het seizoen, in april, de eerste positieve monsters van Usutuvirus in merels in Nederland op. Prompt beleefde ons land in september de eerste grote uitbraak van hetzelfde virus. De bemonstering in het kader van het zoönosenproject speelde een belangrijke rol bij het volgen van die uitbraak. Ook werd in het voorjaar een kleine karekiet gevangen die waarschijnlijk het West Nijl Virus bij zich had. Tenslotte werden er verschillende tropische teken van het geslacht Hyalomma aangetroffen op trekvogels.

Reden om het project in 2017 op grotere schaal voort te zetten. Eind maart 2017 maakte een twintigtal ringers gebruik van de mogelijkheid een ééndagscursus te volgen om te leren bloedprikken en een speciale bevoegdheid onder de Wet op dierproeven (Wod) te krijgen en aan het project deel te nemen. In 2017 zijn er bijna 70 deelnemers en wordt op nog veel grotere schaal bemonsterd. Interessant waren een aantal Usutu-positieve merels in april. De vraag dringt zich op het het virus zo vroeg in het voorjaar al weer aanwezig kon zijn, hoe het had overwinterd, hoeveel immuniteit er in de merelpopulatie tegen dit virus is opgebouwd, en of er opnieuw een grote uitbraak in het verschiet ligt. Kortom, een leuk project wat ongetwijfeld de komende jaren veel interessante inzichten gaat verschaffen.

Waarschijnlijk gaan we ook begin 2018 weer een cursus organiseren voor nieuwe deelnemers.

Vernieuwde BirdRing app

Voor aflezingen in het veld kunnen ringers en melders al enige tijd gebruik maken van BirdRing voor Android telefoons en tablets. Deze app is gemaakt door Mario Huizinga, zelf ringaflezer. BirdRing was aanvankelijk gemaakt voor het aflezen van kleurringen en deze aflezingen konden ook naar diverse kleurringwebsites verstuurd worden.

Mario heeft de app nu ook geschikt gemaakt voor aflezingen van metalen ringen en de gegevens kunnen nu ook naar de website griel.nl verstuurd worden. Daarnaast kunnen de ring- en meldhistorie (life history) van een afgelezen metalen ring geïmporteerd worden en in een kaartje weergegeven. De invoer is simpel en goed in het veld uit te voeren. Belangstellenden kunnen de app downloaden op de Google Play Store.

Om te kunnen communiceren met Griel is het nodig dat de melder over een Griel account beschikt en een zogenaamd meldproject of een tuinproject binnen Griel heeft (neem contact op met het Vogeltrekstation om dit te regelen). Let wel: de app

is bedoeld voor aflezingen of doodvondsten van vogels met een metalen ring, maar is niet geschikt om een hele ringadministratie in het veld te bestieren. Ringgegevens kunnen niet met ook de BirdRing app worden doorgegeven.

Mooi stukje werk van Mario! Meer informatie over BirdRing op de website www.birdring.nl

Webatlas bijna klaar

In 2016 werd een prototype van de webatlas – een ringatlas van alle in Nederland geringde en teruggemelde vogels opgeleverd. Daarna is achter de schermen hard gewerkt aan het technisch vervolmaken van dit prototype, en is er veel werk verzet om allerlei fouten in de database te herstellen of te verwijderen. Het project nadert nu zijn voltooiing en we hopen de webatlas na de zomer te kunnen presenteren!

Workshops tijdens Ringersdag 2017

De 58e Ringersdag zal dit jaar plaatsvinden op zaterdag 16 december 2017. Naar alle waarschijnlijkheid zal de locatie ook dit jaar het Forumgebouw op de campus van de Wageningen Universiteit zijn.

Tijdens de ringersdag wordt er een tweetal workshop georganiseerd; één over omgaan met media, en één over het begeleiden van aspirant-ringers. Tijdens beide workshops krijgt u belangrijke informatie over deze onderwerpen, en gaan we bovendien praktisch aan het werk middels een rollenspel of op andere wijze. Deelname aan de workshop over het begeleiden van aspirant-ringers is vooral belangrijk voor mentoren die nu één of meer aspiranten opleiden en zal u beter in staat stellen deze mensen een goede opleiding te bieden. Dezelfde workshop zal nogmaals gegeven worden tijdens de jaarlijkse projectendag in maart 2018. Vervolgens zal de workshop tenminste één keer per jaar terugkeren. We streven ernaar dat elke mentor de workshop uiteindelijk volgt, en de workshop zal verplicht worden gesteld om de status van mentor te verkrijgen of te behouden. Binnenkort zal meer informatie over deze workshop en de regels voor het behouden of verkrijgen van de mentorstatus worden verstrekt.

Certificering, een voortgaand proces

Binnen het huidige certificeringssysteem moet elke ringer op het moment van verlenging (1 maart) van de ringmachtiging een geldige certificeringsstatus hebben. De einddatum van uw certificering staat vermeld op uw ringmachtiging. Zorg dat u tijdig een bijeenkomst heeft gevolgd, zodat u uw machtiging kunt verlengen! We streven ernaar dat ringers een groeps-certificering volgen, om de kennisuitwisseling tussen ringers te bevorderen. Eén-op-één certificeringen zijn alleen toegestaan bij uitzondering, en moeten van tevoren worden aangevraagd bij het Vogeltrekstation. Als u op 1 maart geen geldige certificeringsstatus heeft (of een dienstverband bij een onderzoeksinstelling is niet aantoonbaar), dan wordt uw ringmachtiging niet verlengd.

CES-gegevens op tijd insturen

Het CES-project levert belangrijke informatie op over reproductie en overleving van Nederlandse broedvogels. Om een vlotte verwerking en snelle rapportage mogelijk te maken verzoeken we u dringend uw ring- en terugmeldgegevens van het CES-project, inclusief de ingevulde overzichtlijst, uiterlijk op 1 oktober van het zelfde jaar aan het VT te melden, zodat kort daarna met de controle van de gehele dataset kan worden begonnen. Over te laat ingestuurde gegevens kan geen vergoeding voor de gebruikte ringen worden betaald. CES is ons belangrijkste monitoringsproject en die gegevens moeten op tijd binnen zijn, anders verliest het project zijn actualiteit, en daarmee zijn waarde.

Jaarlijks verlengen van uw ringmachtiging.

Elke ringmachtiging heeft een geldigheidsduur van één jaar (1 maart - 1 maart). Vanaf begin januari kunt u een verlengingsaanvraag indienen via de website van het Vogeltrekstation. U krijgt hierover per email bericht. U kunt dan ook nieuwe projecten en vangmiddelen aanvragen of uw deelname aan een project stopzetten. Wij sturen u dan voor 1 maart een nieuwe en aangepaste ringmachtiging toe. Hebben wij, om wat voor reden dan ook, uw aanvraag voor een nieuwe ringmachtiging niet ontvangen dan kunt u daarvoor tot 1 juli contact opnemen. Na 1 juli wordt uw ringmachtiging beëindigd. U kunt dan opnieuw een aanvraag indienen, maar die wordt dan beoordeeld volgens de dan geldende normen.

(Te) weinig geringd?

Bij uw verlengingsaanvraag evalueren we ook het aantal door u geringde en ingevoerde vogels: als het aantal geringde vogels van een ringer (vrijwel) nihil is dan vraagt het Vogeltrekstation u dat toe te lichten. Als er dan voor ons geen beeld zichtbaar wordt waarin verbetering gaat optreden dan wordt (dat deel van) de ringmachtiging op 1 maart van dat jaar niet verlengd.

Bestellen in de webwinkel

Bestellingen in de webwinkel worden elke dinsdag en donderdag afgehandeld en verstuurd. Het kan echter voorkomen dat door grote drukte de verwerking van bestellingen trager verloopt. We verzoeken u dringend daarmee rekening te houden en uw bestellingen tijdig te plaatsen. We kunnen niet garanderen dat 'last-minute' bestellingen van ringen tijdens het veldseizoen op tijd kunnen worden afgehandeld. Bestellingen buiten de webwinkel worden niet geaccepteerd. We verzoeken u zoveel mogelijk te betalen met IDEAL, dit voorkomt vertraging. Let daarbij op het kiezen van de juiste verzendkosten. Wanneer u de bestelling zelf ophaalt, kies dan voor 'zelf ophalen'. Ringen en netten kunnen alleen door ringers worden besteld en gezien in de webwinkel. Indien u deze niet ziet, neem dan contact op met het Vogeltrekstation.

Controleer uw berichten

Regelmatig krijgen we klachten van ringers en publieke melders omdat ze een vogel hebben teruggemeld waarvan de ringgegevens door de ringer nog niet zijn ingevoerd. Deze 'navragen' komen bij uw berichten in GRIEL te staan. We stellen het dan op prijs als u die ringgegevens z.s.m. invoert, zodat de melder ook de gegevens snel ontvangt. Op deze manier blijven (publieke) melders enthousiast om ringen te melden.

Het kan echter ook gebeuren dat een terugmelding wordt ingevoerd waarbij er een fout in het ringnummer is geslopen. Als de ringgegevens wel aanwezig zijn krijgt de ringer een verkeerde terugmelding (bv. geringd als tuinfluiter, teruggemeld als boerenzwaluw). Als de ringgegevens niet aanwezig zijn, dan krijgt de eigenaar van de ringstreng ten onrechte een navraag. In zo'n geval kunt u als eigenaar bij deze navraag de optie 'ring in bezit' kiezen. De melder krijgt dan een bericht dat de melding niet correct is en wordt gevraagd om de gegevens opnieuw in te voeren. De foutieve melding wordt automatisch verwijderd.

Oude gegevens controleren

In de nieuwe versie van GRIEL kunt u alle door u ingevoerde gegevens, ook die uit POOT, terugkijken. Vooral in de oude gegevens zijn vaak allerlei foutjes geslopen, omdat er toen nog geen controles zaten op de ingevoerde gegevens. Mocht u tijd hebben, dan roepen we u op om eens in uw oude gegevens te struinen en deze aan te passen waar nodig. Alle door u ingevoerde gegevens kunt u zelf wijzigen in GRIEL. Zo wordt de kwaliteit van de database steeds beter en u komt ook vaak hele leuke oude gegevens tegen!